

Europa-Kommissionen

Bruxelles, 30.7 1996
KOM(96) 406 endelig udg.
96/0216(CNS)

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

OM

LIGE MULIGHEDER

FOR HANDICAPPEDER

En ny handicapstrategi for Det Europæiske Fællesskab

**UDKAST TIL
RESOLUTION VEDTAGET AF RÅDET OG REPRÆSENTANTERNE FOR
MEDLEMSSTATERNES REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET,**

OM

LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDER

(forelagt af Kommissionen)

INDHOLDSFORTEGNELSE

I	MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN OM LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE EN NY HANDICAPSTRATEGI FOR DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB	1
	Sammenfatning og politiske konklusioner	1
	1. Situationsbeskrivelse: hindringer for lige muligheder	3
	2. Den nye indfaldsvinkel til lige muligheder	5
	3. Rammerne for skabelsen af lige muligheder	6
	4. Det Europæiske Fællesskabs strategi vedrørende lige muligheder for handicappede	7
	i) Politisk dialog med medlemsstaterne	7
	ii) Social dialog mellem arbejdsgivere og fagforeninger	8
	iii) Samfundsdialog med NGO'er	8
	iv) Lige muligheder: formulering af politikker	10
	v) Lige muligheder: beskæftigelsesstrategien fra Essen	10
	vi) Lige muligheder: informationssamfundet	10
	vii) Lige muligheder: strukturfondene	11
	Konklusion	12
	<u>Bilag</u>	
	Den politiske udvikling på fællesskabsplan og på internationalt plan.	13
II	UDKAST TIL RESOLUTION VEDTAGET AF RÅDET OG REPRÆSENTANTERNE FOR MEDLEMSSTATERNES REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET, OM LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE.	14

I

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
OM
LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDER

En ny handicapstrategi for Det Europæiske Fællesskab

LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE

Sammenfatning og politiske konklusioner

1. Handicap, i den betydning som anvendes i denne meddelelse, kan antage mange former - fysisk, sensorisk, mentalt og intellektuelt. På et givet tidspunkt anslås det, at omkring en tiendedel af befolkningen i Det Europæiske Fællesskab er direkte berørt af en eller anden form for handicap, hvilket i øjeblikket svarer til omkring 37 millioner mennesker. Omkring halvdelen af disse er i den erhvervsdygtige alder.

2. Vore samfund er på mange måder tilrettelagt for en "gennemsnits"-borger uden handicap, og derfor er et stort antal borgere udelukket fra de samme rettigheder og muligheder som flertallet:

- inden for uddannelsessystemet: nogle unge isoleres uden grund i specialskoler, andre kan ikke få adgang til passende erhvervsuddannelse af god kvalitet;
- på arbejdspladsen: handicappede vil med to eller tre gange så stor sandsynlighed blive arbejdsløse og det i længere perioder end resten af befolkningen;
- inden for transport: mange transportsystemer er stadig svært tilgængelige;
- boliger: der er ofte mangel på tilpassede eller tilpasningsegne boliger eller også er disse uforholdsmæssigt dyre;
- velfærdssystemer: disse systemer giver normalt et minimum af støtte, som ofte i for begrænset omfang er knyttet til målsætningen om at lette deltagelsen i samfundet.

3. Den offentlige politik var gennem mange år rettet mod at tage hensyn til folk med handicap, men den har nu vist sig at være utilstrækkelig. Der er behov for at tage hele politikken op til fornyet overvejelse. Den gamle metode må nu vige pladsen for en ny, hvor man lægger langt større vægt på at identificere og fjerne de forskellige hindringer for lige muligheder og de handicappedes fulde deltagelse i alle livets aspekter. Ændringer i den måde, hvorpå vi tilrettelægger vore samfund, kan føre til en betydelig mindselse af de hindringer, de handicappede møder, eller endog fjerne dem helt. Integration snarere end den snævrere målsætning om at udvise hensyn opfattes nu som nøglen til aktiv deltagelse i samfundet. FN's generalforsamling udkrystalliserede denne nye metode i 1993 gennem resolutionen om standardregler om lige muligheder for personer med handicap.

4. Det primære ansvar for at handle på dette område ligger hos medlemsstaterne. Alle medlemsstaterne er nu ved at gennemføre denne nye metode i praksis på forskellige måder, på forskellige områder og i forskelligt tempo. Kommissionen foreslår, at Rådet støtter denne nye metode ved at vedtage en resolution om lige muligheder som en højtidelig politisk forpligtelse for medlemsstaterne til - både enkeltvis og kollektivt - at forfølge målet om at indføre lige muligheder og ikke-diskriminering på handicapområdet.

5. Resolutionen bør tjene som referenceramme for en struktureret udveksling af nyttige oplysninger mellem medlemsstaterne, som grundlag for at stimulere klarlægningen af fælles mål og identificeringen af bedste praksis og som vejledning for udarbejdelse af og vurdering af egnede foranstaltninger i medlemsstaterne og inden for Fællesskabets kompetenceområde.

6. Det Europæiske Fællesskab har i mange år arbejdet aktivt på at forbedre leve- og arbejdsvilkårene for handicappede. Kommissionen er overbevist om, at bistand på fællesskabsplan kan skabe betydelig merværdi i forbindelse med overvejelser og foranstaltninger i og mellem medlemsstaterne. Kommissionen forestiller sig derfor en strategi for konkrete foranstaltninger i henhold til resolutionen, der blandt andet omfatter følgende initiativer:

- * Lige muligheder. Kommissionen har besluttet at integrere lige muligheder for handicappede ved fastlæggelsen af fællesskabspolitikker. Ansvar for dette ligger hos en handicapgruppe på tværs af tjenestegrenene.
- * Samarbejde. En gruppe bestående af medlemsstaternes handicaprepræsentanter på højt niveau vil blive oprettet for at føre tilsyn med den politiske udvikling i medlemsstaterne samt for at samle oplysninger og erfaringer på et sted.
- * Tilskyndelse til NGO'ernes arbejde. Kommissionen ønsker at konsolidere det samarbejde, der er blevet udviklet inden for HELIOS II i de senere år. Den glæder sig også over oprettelsen af det nye uafhængige Europæiske Handicapforum og har til hensigt aktivt at udvikle kontakterne og stimulere NGO'ernes arbejde.
- * Beskæftigelse. Ved udarbejdelsen af fællesrapporten til Det Europæiske Råds møde i Dublin, det næste trin i Essen-processen, vil Kommissionen tage initiativ til at styrke politikkerne til forebyggelse af langtidsarbejdsløshed blandt handicappede og forbedre deres integration på arbejdsmarkedet.
- * Informations- og kommunikationsteknologi. Kommissionen ønsker at udnytte mulighederne i informationsfundet til at skabe lige muligheder, navnlig gennem udvikling af informations- og kommunikationsteknologien og vil nedsætte en intern ad hoc-gruppe, der skal beskæftige sig med dette.
- * Strukturfondene. I alt er der afsat 5,5 mia ecu til bekæmpelse af udstødelse for perioden 1994-1999. Som led i den kommende midtvejsrevision af strukturfondene vil Kommissionen omhyggeligt gennemgå omfanget og virkningerne af foranstaltninger til fordel for handicappede. Der vil blive iværksat en ny projektrunde inden for rammerne af fællesskabsinitiativerne, herunder HORIZON, mod slutningen af 1996.

7. Formålet med denne meddelelse er at skabe ny dynamik i udviklingen af en rettighedsbaseret metode med hensyn til lige muligheder for handicappede både i medlemsstaterne og på fællesskabsplan. Den fælles opgave består i at værdsætte og gøre plads til menneskelig mangfoldighed. Dette er en opgave for alle i et borgernes Europa, der værdsætter retfærdighed såvel som effektivitet.

1. SITUATIONSBESKRIVELSE: HINDRINGER FOR LIGE MULIGHEDER

8. Hver tiende borger i Det Europæiske Fællesskab har et handicap. Selv om der er sket store fremskridt gennem de seneste år, findes der stadig en række problemer, der bevirker, at de handicappede fortsat er underrepræsenterede i vore samfund. Disse problemer er veldokumenterede og bevist. En omfattende rapport med titlen "Usynlige borgere" blev offentliggjort af flere NGO'er for at markere den europæiske handicapdag i december 1995. Europa-Parlamentet har ved flere lejligheder henvist til den uheldige situation, som gør sig gældende for handicappede, samt den diskrimination (og vold), som de møder over hele Unionen. I beslutning 83-580/93 fra april 1993 opfordrede det blandt andet Kommissionen til at oprette et forum, der skulle undersøge tilfælde af vold mod handicappede og udarbejde årlige rapporter om deres situation i medlemsstaterne. Den første sådanne rapport blev udarbejdet i begyndelsen af 1996. Det Økonomiske og Sociale Udvalg har omtalt den alvorlige situation, de handicappede står overfor. Regionsudvalget har også henvist til den udstødelse og diskrimination, der rammer handicappede.

9. Blandt de resterende problemer - som varierer betydeligt fra land til land - er følgende særlig udtalte.

* Inden for **uddannelse**. Mange børn udelukkes stadig fra almindelige skoler udelukkende på grund af begrænset bevægelighed, sensoriske handicap eller kommunikations- eller indlæringsvanskeligheder, og fordi de ansvarlige ikke er tilstrækkelig opmærksomme på eller lydhøre over for deres evner og potentiale. Alt for ofte er handicappede børn i deres skolegang (og endda efter denne) begrænset til institutioner, som ganske vist tilbyder særlig omsorg, men ikke desto mindre isolerer dem og ikke (eller i yderst begrænset omfang) giver dem mulighed for almindeligt socialt samspil.

* På **arbejdsmarkedet**. I henhold til forskellige officielle skøn er det to eller tre gange så sandsynligt, at handicappede bliver arbejdsløse, og når det sker, er de det i længere perioder end resten af den erhvervsaktive befolkning. Endvidere er det mere sandsynligt, at de rammes i tilfælde af økonomisk tilbagegang. Derfor betaler de en højere pris end de fleste i perioder med økonomisk usikkerhed og ustabilitet. Eftersom økonomisk uafhængighed er så grundlæggende for udøvelsen af andre friheder, har denne form for diskrimination alvorlige følgevirkninger for de handicappedes livskvalitet.

Arbejdsløshed er ikke nødvendigvis udtryk for manglende evner eller kvalifikationer. Nuværende og potentielle arbejdsgivere ser alt for ofte kun på handicapet og ikke på den pågældendes faktiske **evner** og dermed undervurderer man den værdi, der kan indtjenes til virksomheden. Utilstrækkelig tilpasning af arbejdspladserne, ufleksibel tilrettelæggelse af arbejdet samt fordomme og diskrimination bidrager alt sammen til denne situation. Man lægger for lidt vægt på at overveje, hvor man på en positiv måde kan imødekomme de handicappedes ansattes behov.

* **Mobilitet og tilgængelighed**. Selv om overvejelser vedrørende tilgængelighed (bredt defineret) er ret fremtrædende i vore meget mobile samfund, er mange offentlige transportmidler og offentlige bygninger fortsat utilgængelige eller kun vanskeligt tilgængelige. Dette forværres yderligere af arkitektoniske og infrastruktur-mæssige hindringer. Selv om der er sket betydelige teknologiske gennembrud på kommunikationsområdet, kunne man gøre mere for at optimere de muligheder for frigørelse, der ligger i denne teknologi, og for at sikre, at man ved den

fremtidige udvikling tager fuldt hensyn til handicappedes behov. Princippet om "design for alle" giver naturligvis mange fordele for grupperne på tværs af sektorerne.

- * På **boligområdet**. I en situation med boligmangel er der mangel på tilpassede eller tilpasningsegne boliger til handicappede. Efterfølgende tilpasning er ofte så dyrt, at den ikke gennemføres. Denne situation har negative konsekvenser ikke blot for de handicappede, men også for den stadig større gruppe af ældre i Europa.
- * I **velfærdssystemer**. Med hensyn til social sikring lever en stor del af de handicappede stadig i nærheden af eller endda under fattigdomsgrænsen. Velfærdssystemerne leverer generelt et minimum af støtte, som ofte i utilstrækkelig grad er knyttet til målsætningen om at fremme de handicappedes deltagelse. Alt for ofte anerkender man ikke (eller i for ringe omfang) de ekstra udgifter og fortsatte behov, der gør sig gældende for handicappede i forhold til det, der gælder for gennemsnittet. Anerkendelsen af og støtten til, at handicappede kan klare sig selv, er stadig ujævnt fordelt. Selve kompleksiteten og den voksende mængde af regler inden for sociale ydelser og tjenester samt ansvarsfordelingen mellem ministerier og administrative instanser kan være temmelig forvirrende og dermed også fremmedgørende i sig selv. Oplysningerne om de til rådighed værende tjenester og støtteordninger kan være temmelig diffuse og forvaltes af flere forskellige instanser. I nogle tilfælde kan det endda være forklaringen på, at nogle bistandsordninger ikke udnyttes fuldt ud.

10. De handicappedes uforholdsmæssigt begrænsede deltagelse i vore samfund fortjener af flere grunde øget opmærksomhed og mere handling både på nationalt plan og på fællesskabsplan.

11. Udstødelse og diskrimination er brud på forskellige universelle menneskerettigheder. Respekten for og udbredelsen af menneskerettigheder og den menneskelige mangfoldighed har længe været karakteristiske træk ved vore samfund og udgør en væsentlig del af vore fælles europæiske værdier. Den vigtigste rettighed her er retten til lighed. Fællesskabets menneskerettighedsdimension er af allerstørste betydning og er blevet fremhævet gentagne gange af Europa-Parlamentet, Domstolen og Ministerrådet. Respekten for menneskerettighederne nævnes specifikt i artikel F.2 i Traktaten om Den Europæiske Union. Disse grundlæggende principper for menneskerettigheder og ikke-diskriminering er blevet bekræftet i Kommissionens udtalelse til regeringskonferencen.

12. Ud fra en økonomisk betragtning nedsætter strukturel udstødelse og diskrimination som følge af handicap også effektiviteten på arbejdsmarkedet. Et marked, der på strukturel basis udelukker en betydelig del af sine menneskelige ressourcer, kan ikke betegnes som effektivt og endnu mindre som retfærdigt. Samfundet som sådan (herunder skatteyderne) bliver taberen, når evner ikke anerkendes og anvendes fuldt ud.

13. Set mere generelt må Det Europæiske Fællesskabs nuværende og korrekte opfattelse af, at det haster med at nedbringe den strukturelle arbejdsløshed, beskytte den eksisterende beskæftigelse og skabe nye arbejdspladser indebære, at opmærksomheden rettes mod de praktiske problemer med de mangeartede og tilfældige hindringer, som står i vejen for de handicappedes adgang til og deltagelse på arbejdsmarkedet. Den generelle omstrukturering af arbejdsmarkedspolitikkerne medfører, at der lægges større vægt på aktive foranstaltninger, der styrker de jobsøgendes evne til at konkurrere på arbejdsmarkedet frem for passivt at modtage overførselsindkomster. Denne tendens har åbenlyse og direkte konsekvenser for reintegrationen af handicappede arbejdstagere på arbejdspladserne.

14. Udstødning og diskrimination på grund af handicap pålægger også velfærdsstaten betydelige økonomiske byrder. Mange om ikke de fleste af de forskellige omfattende støtteprogrammer, som medlemsstaterne har udviklet i årenes løb, har hovedsagelig været rettet mod borgerens underhold snarere end været beregnet på at styrke dem som individer, så de kan deltage mest muligt i samfundet. Det ville være til gavn for alle, hvis man kunne begrænse afhængigheden (og afhængighedsmentaliteten), som fortsætter med at isolere mennesker og samtidig udgør en byrde for staten.

2. DEN NYE INDFALDSVINKEL TIL LIGE MULIGHEDER

15. Den historiske reaktion har hovedsagelig været social kompensation i form af velgørelse, separate ydelser uden for det almindelige samfundsliv og udvikling af specialiserede forsorgsydelser. Uanset de nødvendige og gode hensigter har disse politiske reaktioner forstærket problemet med udstødelse og manglende deltagelse i samfundslivet.

16. En af de største udfordringer for vore samfund i dag er at værdsætte og give plads til menneskers forskellighed. Traditionelle sociale og økonomiske processer har imidlertid haft tendens til at være udformet ud fra antagelser om normalitet, som ikke har omfattet folk med handicap. Et klassisk eksempel er udformningen af transportsystemer og bygninger ud fra antagelser om den "gennemsnitlige" person, hvor man ikke har taget hensyn til personer med nedsat mobilitet. Derfor har sådanne personer enten været udelukket fra de almindelige processer eller fået deres mulighed for at deltage kraftigt begrænset.

17. Det, at de handicappede stort set har været fraværende eller praktisk taget usynlige i det almindelige liv, har kun bidraget til populære stereotype opfattelser af disse mennesker. Dette har igen bidraget til en ond cirkel af udstødelse. På denne måde kan fordomme, manglen på lige muligheder og diskrimination forstærke hinanden.

18. Der er en voksende erkendelse af, at denne situation ikke bør fortsætte. Der findes en kort gennemgang af udviklingen i tankegangen med hensyn til handicapspørgsmål på europæisk plan og på internationalt plan i bilaget. Drivkraften bag dette har været erkendelsen af, at menneskelige forskelle bedst kan værdsættes gennem skabelse af sociale og økonomiske processer, der er udformet under hensyntagen til alle grupper. Nøgleværdien lighed - her i betydningen lige muligheder - anses nu for at være den centrale værdi, som alt andet skal vurderes i forhold til. Den udgør det centrale i grundlaget for en rettighedsbaseret indfaldsvinkel til handicap. Idealet om lige muligheder er naturligvis bredere end princippet om ikke-diskriminering, men omfatter også dette begreb.

19. Den overordnede opgave bedst sammenfattes i begrebet "mainstreaming". Dette indebærer, at der formuleres en politik for at lette de handicappedes fulde deltagelse og inddragelse i de økonomiske, sociale og andre processer, samtidig med at man respekterer deres ret til at vælge frit. Det betyder også, at de relevante spørgsmål ikke længere skal behandles uden for det almindelige politiske apparat, men at det helt klar skal ses som en naturlig bestanddel. Denne fremgangsmåde gælder - og indebærer fordele for - alle personer med handicap uanset arten eller omfanget af det pågældende handicap.

20. I alle Den Europæiske Unions medlemsstater er der sket det samme skift i retning af en ligerettighedsmodel inden for handicappolitikken. Gradvis, men mærkbart sigter man gennem

medlemsstaternes politikker på at skabe lige muligheder i praksis og ikke blot på at administrere foranstaltninger, der skal afhjælpe funktionelle begrænsninger. Dette skift er naturligvis sket på forskellig måde, på forskellige områder og i forskelligt tempo i de forskellige medlemsstater.

21. En særlig bemærkelsesværdig tendens i medlemsstaterne er den gradvise bevægelse væk fra de traditionelle løsninger, der består i at udvikle separate strukturer til opfyldelse af de handicappedes særlige behov - navnlig inden for områderne uddannelse og beskæftigelse (specialskoler, beskyttede værksteder osv.). Sådanne løsninger erstattes i stigende grad af initiativer til fremme af integrationen i almindelige skoler og i åben, støttet beskæftigelse, hvor dette er muligt. Udformningen og leveringen af velfærdsprogrammer og andre former for støtte går stadig mere i retning af en mere personcentreret fremgangsmåde, hvor man lægger vægt på selvstændighed og anerkender folks naturlige ønske om og ret til at påvirke udformningen af sådanne programmer og ønsket om at leve i deres eget hjem og deres eget lokalsamfund.

22. Nogle medlemsstater har generelle principper om lighed og ikke-diskriminering indskrevet i deres forfatning. Andre har ændret deres eksisterende lovgivning over for diskrimination eller indført ny lovgivning, der omfatter de handicappede. Andre medlemsstater overvejer at indføre sådanne foranstaltninger.

23. I denne forbindelse er det også værd at nævne, at arbejdsmarkedets parter har gjort fremskridt i retning af at erkende problemet med udstødelse og forsøgene på at løse det. Mange virksomheder har allerede vedtaget deres eget program for lige muligheder for handicappede. En særlig positiv udvikling er *den europæiske erklæring fra virksomheder mod udstødelse* fra 1995, som ligeledes gælder personer med handicap.

3. RAMMERNE FOR SKABELSEN AF LIGE MULIGHEDER

24. Kommissionen mener, at det er vigtigt for Det Europæiske Fællesskab af klarlægge og bekræfte sin overordnede handicapstrategi, hvis centrale element bør være alle medlemsstaters fælles engagement i at fremme lige muligheder, afskaffe diskriminering på dette område og anerkende de handicappedes rettigheder.

25. Enhver overvejelse af Det Europæiske Fællesskabs og Kommissionens rolle på dette område må indledes med en erkendelse af, at vore samfund som helhed og medlemsstaternes regeringer, som repræsenterer dem, har det primære ansvar for at afskaffe denne udstødelse og diskrimination på grund af handicap. Eftersom støttepolitikkerne for handicappede har deres egne kulturelle og sociale rammer i de enkelte medlemsstater, vil foranstaltningerne med henblik på at skabe lige muligheder også variere afhængig af den nationale, regionale og lokale sammenhæng.

26. Kommissionen foreslår derfor, at Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, vedtager en resolution om lige muligheder - der findes et resolutionsudkast vedlagt denne meddelelse. I resolutionsudkastet tages der bevidst udgangspunkt i respekten for de forskelligartede systemer inden for Den Europæiske Union og den merværdi, der kan sikres gennem vedtagelse af fælles retningslinier for udvikling af en fælles kerne af politiske målsætninger. Formålet med resolutionen er at udtrykke en højtidelig politisk forpligtelse fra medlemsstaternes side - både individuelt og kollektivt i Rådet - til at stræbe mod målsætningen om at skabe lige muligheder og ikke-diskriminering på handicapområdet.

27. Selv om resolutionen er udtryk for støtte til FN's officielle standardregler om lige muligheder for personer med handicap, er hensigten ikke ordret at gentage indholdet i disse regler. Det er heller ikke blot en gentagelse af de forpligtelser, medlemsstaterne allerede har indgået inden for FN-systemet.

28. Selv om standardreglerne ikke er obligatoriske i ordets strengt juridiske betydning, pålægger de staterne en stærk moralsk og politisk forpligtelse til at handle. Landene opfordres også til at samarbejde om udviklingen af en ligerettighedspolitik for personer med handicap.

29. Resolutionen skal således opfattes og anvendes som referenceramme for en struktureret udveksling af nyttige oplysninger medlemsstaterne imellem, som platform for at stimulere beskrivelsen af fælles mål og identifikationen af bedste praksis samt som vejledning for udvikling og vurdering af passende foranstaltninger i Fællesskabets eget regi.

30. Kommissionen mener for sin del, at et engagement på fællesskabsplan kan bibringe den nødvendige refleksionsproces betydelig merværdi, både i de enkelte lande og landene imellem. Den mener, at Fællesskabets nøgleprincipper også står på spil, hvilket yderligere forklarer dens særlige opmærksomhed på dette område. Disse principper omfatter garantien for arbejdstagernes fri bevægelighed, tilskyndelse til de studerendes fri bevægelighed, garantien for gennemførelse og udvikling af det indre marked og garantien for retten til unionsborgerskab. Dette kræver ikke blot en gradvis forbedring af standarderne i retning af bedste praksis på medlemsstatsniveau, men også øget aktivitet på fællesskabsplan.

4. DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS STRATEGI VEDRØRENDE LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE

31. Den gradvise udvikling af tankegangen har dannet baggrunden for Kommissionens overvejelser om udformningen af sin nye handicapstrategi.

32. Eftersom det primære ansvar for at handle ligger hos medlemsstaterne, er det klart, at Fællesskabet bør bestræbe sig på at bibringe overvejelserne og forandringerne så stor merværdi som mulig. Det forudses, at dette kan ske i henhold til følgende retningslinier.

i) Politisk dialog med medlemsstaterne

33. Kommissionen vil sørge for at konsolidere det værdifulde samarbejde, der er blevet udviklet gennem de seneste år inden for HELIOS II, både med medlemsstaterne og mellem disse indbyrdes. Med dette for øje og inden for de til rådighed værende bevillinger foreslår Kommissionen, at der nedsættes en gruppe bestående af højtstående repræsentanter for handicappede. Formålet med denne gruppe skal være at gennemgå regeringernes nyeste politikker og prioriteter på handicapområdet, samle informationer og erfaring på ét sted samt rådgive om metoder for rapportering om den fremtidige situation på europæisk plan inden for handicapområdet.

34. Kommissionen har også til hensigt at oprette et observationscenter eller et netværk om nationale handicappolitikker, som trækker på den uafhængige ekspertise i medlemsstaterne. Formålet med dette observationscenter eller netværk bliver: at klarlægge grundlæggende begreber og terminologi, at arbejde hen imod en fælles forståelse navnlig i forbindelse med statistik, at skabe en præcis videnbase om de eksisterende politikker, at levere uafhængige vurderinger af fremskridtene samt at frembringe

anden nyttig og målrettet forskning, der skaber merværdi. Observationscentrets eller netværkets arbejde vil sandsynligvis være en uvurderlig hjælp for gruppen af højtstående repræsentanter, og det er planen, at de skal indgå i et arbejdsforhold til gavn for begge parter. Kommissionen kan efter behov bidrage til observationscentrets forskning fra sine egne forskningsprogrammer, f.eks. TIDE og Biomed. I den sammenhæng vil den planlagte meddelelse fra Kommissionen om Fællesskabets forsknings- og udviklingsaktiviteter vedrørende alderdom og handicap være af særlig interesse.

35. Med henblik på at lette dialogen vil Kommissionen også sørge for at afholde et fælles møde mindst en gang om året med gruppen af højtstående repræsentanter og Det Europæiske Handicapforum, som omtales under 41 nedenfor.

ii) Social dialog mellem arbejdsgivere og fagforeninger

36. Gennem de seneste år har man i den sociale dialog fokuseret mere og mere på beskæftigelsesaspekterne, og arbejdsmarkedets parter har udtrykt solid støtte til beskæftigelsesstrategien fra Essen samt bestræbelserne på at integrere mennesker på arbejdsmarkedet og i beskæftigelsen.

37. Udvalget for Den Sociale Dialog og Det Stående Udvalg for Beskæftigelse kan komme med vigtige bidrag til udviklingen af nye initiativer til fordel for handicappede. Kommissionen opfordrer arbejdsmarkedets parter til at udvikle et særligt samarbejde om de spørgsmål, der tages op i denne meddelelse.

iii) Samfundsdialog med NGO'er

38. Kommissionen er blevet meget opmuntret af den aktive interesse og deltagelse, der har kendetegnet en lang række handicaporganisationer, med hensyn til en europæisk samarbejdsproces og den vidt anerkendte "merværdi" fra støtten på europæisk plan. Den blev særlig opmuntret af handicap-NGO'ernes aktive deltagelse i Kommissionens Sociale og Arbejdsmarkedsmæssige Forum i 1996.

39. Sammenlægningen af erfaringer og god praksis fra hele Den Europæiske Union har udviklet sig under de på hinanden følgende HELIOS-programmer gennem en række EU-netværk, der samarbejder om handicapsspørgsmål. Mere end 800 partnere og 80 europæiske NGO'er har samarbejdet både på sektorplan og kollektivt. Dette har gjort det muligt at drøfte og klarlægge grundbegreber, og det har udgjort en mulighed for at udbrede god praksis. Det har endvidere rustet NGO'erne på dette område til at deltage mere effektivt i den demokratiske proces og styrket deres selvtillid og bevidsthed om udviklingen på europæisk plan. Det igangværende HELIOS II-program udløber ved udgangen af 1996. Den endelige uafhængige evalueringsrapport forventes afsluttet medio 1997. Et praktisk resultat af HELIOS II bliver nogle omfattende "Retningslinier for god praksis" vedrørende økonomisk, social og uddannelsesmæssig integration, som vil blive udsendt senere på året med bistand fra Kommissionen.

40. I det omfang der findes midler til det på Fællesskabets budget, vil Kommissionen fortsat yde støtte til organisationer, der arbejder inden for handicapområdet, med henblik på at tilskynde til europæisk samarbejde. Det primære kriterium i den henseende bliver bidraget til fremme af lige muligheder på europæisk plan.

41. Kommissionen glæder sig over etableringen af det nye uafhængige Europæiske Handicapforum, som består af handicaporganisationer fra alle medlemsstater, og som repræsenterer langt de fleste handicapinteresser i EU. Dets vedtægter er underskrevet af europæiske NGO'er og nationale råd, der

beskæftiger sig med HELIOS II. Det nye forum får lejlighed til at arbejde nært sammen med de europæiske institutioner på et proaktivt grundlag. Kommissionen har forpligtet sig til et aktivt samarbejde og til regelmæssigt at mødes med Det Europæiske Handicapforum med henblik på at konsolidere det samarbejde, som man har opbygget med en række NGO'er gennem de senere år.

42. At skabe bevidsthed om udviklingen i alle medlemsstaterne og i hele Fællesskabet har fortsat høj prioritet for Kommissionen. Kommissionen vil fortsat fremme overførslen af erfaringer, navnlig gennem afholdelsen af "nationale informationsdage" i de enkelte medlemsstater samt gennem den fortsatte anvendelse af publikationer såsom "Helioscope" (udgives på elleve officielle sprog) og "Heliosflash" (udgives på tre officielle sprog), som når ud til en målgruppe på omkring 40.000. Et vigtigt kendetegn ved Helioscope har været, at en lang række artikler normalt kommer fra handicappede. "Helioscope" er blevet en værdsat og efterspurgt publikation skrevet af og for handicappede, og den opfylder et åbenlyst behov, som fortsat bør opfyldes.

43. Indførelsen af en årlig europæisk handicapdag har ydet et meget positivt bidrag til at skabe øget bevidsthed og til at give samarbejdet på dette område en europæisk dimension. Også her vil Kommissionen ud fra de budgetmæssige muligheder i Fællesskabet fortsat sponsorere en sådan europæisk dag hvert år i samarbejde med Europa-Parlamentet og andre fællesskabsinstitutioner.

44. Kommissionen er opmærksom på en ny og betydningsfuld tendens, hvor mange lokale og regionale myndigheder indgår partnerskaber med NGO'er og arbejdsmarkedets parter og arbejder for oprettelsen af handicapvenlige omgivelser. Den spæde start på netværk af sådanne byer/samfund udvikler sig nu videre, for eksempel i henhold til **Barcelona-erklæringen** (1995). Det Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget, andre relevante organer som f.eks. NGO'erne vil blive opfordret til at rådgive om det yderligere potentiale for en sådan udvikling i såvel by- som landområder og om Kommissionens mulige rolle med hensyn til at skabe merværdi på europæisk plan.

iv) Lige muligheder: formulering af politikker

45. Kommissionen har taget skridt til at styrke sine egne interne systemer for at få alle relevante generaldirektorater med i en handicapgruppe på tværs af tjenestegrene og dermed skabe øget bevidsthed om handicapspørgsmål og tilskynde til øget samarbejde på tværs af sektorerne inden for Kommissionen på dette område. På denne måde håber man at kunne behandle spørgsmål vedrørende handicappede på tværs af sektorerne. Inden for disse sidstnævnte rammer vil Kommissionen gennemgå rækken af mulige initiativer inden for forskellige politiske sektorer, herunder i særdeleshed forskning, uddannelse og transport. Kommissionen vil også lade sig rådgive af NGO'erne om sine initiativer og forslag vedrørende handicappede.

46. Der kan udledes et vigtigt princip af ovenstående: nemlig at al strategisk tankegang om ændringer af vore samfund og om hensigtsmæssige justeringer af forskellige politikker bør ske i samarbejde med handicappede. To sådanne strategiske spørgsmål har særlig betydning på handicapområdet i øjeblikket, nemlig beskæftigelse og informationssamfundet.

v) Lige muligheder: beskæftigelsesstrategien fra Essen

47. Kommissionens handlingsprogram for social- og arbejdsmarkedspolitikken (1995-97) omfatter allerede et engagement om at fremlægge en sammenhængende beskæftigelsesstrategi for handicappede i form af en meddelelse i 1997. I fællesrapporten fra 1995 og i interimrapporten fra 1996 var Kommissionen og Rådet enige om de strukturelle mål for beskæftigelsesstrategien. Hvis en sådan forpligtelse gennemføres i praksis, vil den få stor betydning for handicappede, eftersom disse ofte står i større fare for at blive langtidsarbejdsløse og dermed udstødte. Ved forberedelserne til fællesrapporten til Det Europæiske Råds møde i Dublin vil Kommissionen tage initiativ til at styrke politikkerne til forebyggelse af langtidsarbejdsløshed og til integration af handicappede på arbejdsmarkedet.

48. Kommissionen vil opfordre arbejdsmarkedets parter til at udarbejde en fælles stillingtagen om god praksis på dette område. Kommissionens rapport om beskæftigelsen i 1997 vil for første gang indeholde et særligt kapitel om handicap. Kommissionen arbejder i øjeblikket aktivt med at gennemgå sine interne politikker med hensyn til ansættelse af handicappede og deres karrieremuligheder i Kommissionens tjenestegrene. Denne gennemgang vil være afsluttet inden udgangen af 1996.

vi) Lige muligheder: informations- og kommunikationsteknologi (IT)

49. Kommissionen har en aktiv interesse i at udforske mulighederne for at anvende alle aspekter af informationssamfundet med henblik på at skabe lige muligheder for handicappede og forbedre både deres leve- og arbejdsforhold. Disse spørgsmål tages op på et generelt plan i Kommissionens grønne bog om liv og arbejde i informationssamfundet: "Mennesket i centrum". Kommissionen vil nedsætte en særlig ad hoc-gruppe, der skal arbejde videre med denne sag, og som får mandat til at undersøge mulighederne for at iværksætte et særligt initiativ på europæisk plan, idet man bygger videre på de hidtidige relevante erfaringer, for eksempel fra TIDE-initiativet. Dette vil ske på grundlag af en gennemgang af eksempler på god anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi til gavn for handicappede og de videre muligheder for at skabe stordriftsfordele med henblik på at gøre informations- og kommunikationsteknologierne tilgængelige og nyttige for handicappede.

50. Det Europæiske Handicapforum vil blive opfordret til at bidrage med sine tanker om dette emne under høringsfasen om grønbogen i resten af 1996. Forumet er allerede blevet opfordret til at rådgive om prioriteringen med hensyn til beskæftigelsesspørgsmål.

51. Under HELIOS II er der udviklet en særlig database ved navn Handynet, der giver handicappede og revalideringsekspertter adgang til 50.000 oplysninger om tekniske hjælpemidler. De er tilgængelige på tolv sprog på CD-ROM og kan fås på særlige centre i medlemsstaterne. Kommissionen har den opfattelse, at spørgsmålet om en forbedring af systemets tilgængelighed og en eventuel udvidelse af dets dækningsområde (muligvis ved at tilslutte systemet til Internet) bør overvejes nøje.

vii) Lige muligheder: strukturfondene

52. Siden 1989, hvor Fællesskabets strukturfonde blev omdannet til et vigtigt planlægnings- og udviklingsinstrument, har de haft et dobbelt mål om skabelse af økonomisk og social samhørighed i alle Fællesskabets regioner. Fremme af beskæftigelsen ses som en særlig prioritet.

53. I den igangværende programperiode, 1994 til 1999, udgør strukturfondene, navnlig Den Europæiske Socialfond (ESF), det vigtigste finansielle instrument på fællesskabsplan til forbedring af forholdene for handicappede.

54. I perioden 1994-1999 ydes der gennem ESF støtte til handicappede navnlig i forbindelse med bekæmpelse af social udstødelse fra arbejdsmarkedet. ESF-støtten giver mulighed for at udarbejde omfattende foranstaltninger, der kan bane vejen for de socialt udstødtes, også de handicappedes, integration/reintegration på arbejdsmarkedet. Pakker med integrerede foranstaltninger omfatter vejledning og rådgivning, støtte til etablering af selvstændig virksomhed, løntilskud, ordninger for erhvervs erfaring osv. Aktionerne gennemføres især inden for rammerne af mål 1 (de mindst udviklede regioner), 2 (regioner med udviklingsefterslæb), og 3 (horisontale foranstaltninger). Der er afsat et samlet beløb på 5,5 mia ecu til bekæmpelse af udstødelse i perioden 1994-1999. Af programmeringsdokumenterne fremgår det, at de handicappede udgør en af de vigtigste målgrupper i forbindelse med bekæmpelse af udstødelsen fra arbejdsmarkedet.

55. Ud over disse aktiviteter under de "almindelige" strukturprogrammerne for har man under fællesskabsinitiativet EMPLOYMENT indført et særligt program - HORIZON - som specifikt er rettet mod integreringen af handicappede på arbejdsmarkedet og mod at bistå ved indførelsen af tværnationale innovative ordninger for denne gruppe. For perioden 1994 til 1999 er der afsat 513 mio ecu til EMPLOYMENT-HORIZON. Sidst på året vil der blive iværksat en ny projektrunde i medlemsstaterne for perioden 1997-1999. I den forbindelse glæder Kommissionen sig over, at et stort antal af de netværk, der blev igangsat under HELIOS, nu er blevet aktive partnere under EMPLOYMENT-HORIZON.

56. Kommissionen tager initiativ til at sikre, at disse betydelige finansielle ressourcer anvendes så effektivt som muligt og opfattes som en integrerende del af Fællesskabets handicapstrategi. Der gennemføres en særlig informationsindsats for i højere grad at synliggøre HORIZON-initiativet. Kommissionen vil i 1997 afholde en særlig europæisk konference for at gøre status over lovende initiativer og for at undersøge, hvordan man fremover kan introducere aspektet om lige muligheder i gode politikker og god praksis.

57. Fællesskabsinitiativet URBAN kan også bidrage til at forbedre situationen for de handicappede. Med et beløb på 850 mio ecu sigter dette initiativ mod at genoprette forfaldne byområder for eksempel gennem støtte til ugunstigt stillede grupper, herunder handicappede.

58. Som led i den kommende midtvejsevaluering af strukturfondene vil Kommissionen forsøge at vurdere, i hvilket omfang foranstaltningerne når ud til de handicappede, og hvilke virkninger de har. Kommissionen vil endvidere henlede medlemsstaternes opmærksomhed på behovet for at inddrage flere grupper af handicappede mere aktivt i gennemførelsen og opfølgningen af foranstaltningerne under strukturfondene.

* * * * *

KONKLUSION

59. I denne meddelelse skitseres udviklingen hen imod en rettighedsbaseret indfaldsvinkel til lige muligheder for handicappede både i medlemsstaterne og på fællesskabsplan. Der nævnes forskellige årsager til, at denne udvikling er forekommet samt både de teoretiske og praktiske argumenter for, at den er nødvendig. Vores fælles opgave består i at værdsætte og give plads til menneskelig mangfoldighed. Dette er en opgave for alle i et borgernes Europa, der værdsætter retfærdighed såvel som effektivitet.

BILAG

UDVIKLINGEN AF POLITIKKER PÅ FÆLLESSKABSPLAN OG PÅ INTERNATIONALT PLAN

Bevægelsen hen imod et rettighedsbaseret perspektiv med hensyn til handicap har fundet udbredt støtte på internationalt plan i de seneste to årtier. Spørgsmålet om lige muligheder for handicappede har været genstand for stor interesse inden for De Forenede Nationer, de forskellige særorganisationer og andre regionale organisationer gennem en årrække. I en betydningsfuld resolution fra 1975, som indeholdt en erklæring om de handicappedes rettigheder, understregede FN's generalforsamling, at personer med handicap har præcis de samme menneskerettigheder (og pligter) som alle andre.

Da FN's generalforsamling udnævnte 1981 til internationalt handicapår, indledte man samtidig handicaptåret (1983-1992). Det vigtigste resultat af det internationale handicapår var verdenshandlingsprogrammet for handicappede, som generalforsamlingen vedtog i 1982. Ud over at understrege vigtige principper med hensyn til forebyggelse og revalidering understregede man her de handicappedes ret til at få de samme muligheder som andre borgere samt til en ligelig andel i den forbedring af levevilkårene, som skyldes den økonomiske og sociale udvikling.

Denne nye tankegang blev udkrystalliseret i 1993, hvor FN's generalforsamling vedtog en resolution med standardregler for lige muligheder for personer med handicap. Disse regler blev udarbejdet på grundlag af de erfaringer, man havde indhøstet i løbet af FN's handicaptår (1983-1992). Disse regler og de værdier, de er udtryk for, blev bekræftet i flere på hinanden følgende FN-erklæringer om menneskerettigheder, herunder Erklæringen og handlingsprogrammet fra Wien (1993), handlingsprogrammet, der blev vedtaget på verdenstopmødet for social udvikling i København (1995) og platformen, der blev vedtaget på verdenskonferencen om kvinder i Beijing (1995).

Selv om standardreglerne ikke er obligatoriske rent juridisk, indebærer de ikke desto mindre en stærk moralsk og politisk forpligtelse for landene til at handle. De indeholder også en opfordring til landene om at samarbejde om udviklingen af politikker for lige muligheder for handicappede.

Det internationale år i 1981 og det verdensomspændende handlingsprogram, som det medførte, gav anledning større engagement og interesse fra Fællesskabets side. Rådet vedtog en række erklæringer og resolutioner på dette område op gennem 80'erne og i begyndelsen af 90'erne. Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, vedtog en vigtig resolution den 21. december 1981 om handicappedes sociale integration på fællesskabsplan.

Den 24. juli 1986 vedtog Rådet en henstilling om beskæftigelsen af handicappede i Fællesskabet, hvor det blandt andet henstilles til medlemsstaterne "*at træffe alle egnede foranstaltninger til at sikre lige muligheder for handicappede for så vidt angår beskæftigelse og erhvervsuddannelse*" og at fremme politikker med henblik på at afskaffe diskrimineringen af handicappede arbejdstagere. I henstillingen opstilles der også vejledende rammer for positive særforanstaltninger. Rådet og undervisningsministrene, forsamlet i Rådet, vedtog ligeledes en anden resolution af 31. maj 1990 vedrørende integration af handicappede børn og unge i almindelige uddannelsessystemer.

Programmerne HELIOS (1988-1992) og HELIOS II (1993-1996) blev udformet med henblik på at danne grundlag for et samarbejde mellem medlemsstaterne om informationsudveksling vedrørende

økonomisk og social integration, lige muligheder og selvstændighed for handicappede gennem forskellige generelle og specifikke foranstaltninger.

Fællesskabets strukturfonde, navnlig Den Europæiske Socialfond, har spillet og spiller stadig en vigtig rolle i de europæiske bestræbelser for at fremme lige muligheder for handicappede. De generelle fællesskabsstøtterammer (FSR) og de samlede programmeringsdokumenter (SPD) for 1994-1999 indeholder enten foranstaltninger, der er rettet direkte mod handicap, eller foranstaltninger, der kan benyttes af handicappede. Fællesskabsinitiativet på beskæftigelsesområdet omfatter et særligt program - HORIZON - som udelukkende vedrører reintegration af socialt udstødte, herunder handicappede.

Af andre betydningsfulde initiativer kan nævnes Socrates (partnerskaber og udveksling mellem skoler og gymnasier), Leonardo da Vinci (erhvervsuddannelse), TIDE (telematik til integrering af handicappede og ældre) og FTU (forskning og teknologisk udvikling). Som HEART-undersøgelsen under TIDE-programmet viste, skal modellerne for levering af tjenester skræddersys ud fra behovet i de enkelte medlemsstater, men man bør ikke desto mindre fremme et minimum af fælles standarder for at skabe mulighed for ensartede muligheder for handicappede samt for at forbedre det europæiske erhvervslivs konkurrenceposition. ESPRIT, programmet for informationsteknologi, bidrager til at skabe bedre muligheder - for eksempel gennem projekterne INTER (udvikling af kunstige lemmer, der samarbejder direkte med menneskets nervesystem) og SCATIS (virtuel hørelse, hvis resultater kan blive til gavn for mennesker, der har problemer med hørelsen).

I en kommende meddelelse fra Generaldirektorat XIII er det hensigten at skitsere en holistisk indfaldsvinkel til forskning og udvikling vedrørende de ældres og de handicappedes behov og potentiale. I meddelelsen vil man skitsere en forskningsplan, der sigter mod at skabe viden, der vil kunne hjælpe beslutningstagerne med at tage de sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer og muligheder op, der skyldes, at Europas befolkning bliver stadig ældre, og at et stigende antal borgere er handicappede.

SPORTS-programmet omfatter ligeledes et underprogram for handicappede. I Fællesskabets handlingsplan til støtte for turismen, som blev vedtaget i 1992, betragtes de handicappede som en turistgruppe, som kræver øget opmærksomhed, idet turisme og fritidsaktiviteter bidrager til at integrere de handicappede socialt. Man må også henvise til Kommissionens grønbog fra 1996 om transport med titlen "Borgernes transportnet", hvor man også tager hensyn til behovet hos personer med nedsat mobilitet.

På et lidt bredere regionalt plan har Europarådet i sin egen resolution fra april 1992 vedrørende en konsekvent politik for integration af personer med handicap ligeledes udviklet en interessant model, som medlemsstaterne kan følge, når de skal skabe lige muligheder for handicappede.

II

**UDKAST TIL
RESOLUTION VEDTAGET AF RÅDET OG REPRÆSENTANTERNE FOR
MEDLEMSSTATERNES REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET,**

OM

LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE

**UDKAST TIL
RESOLUTION VEDTAGET AF RÅDET OG REPRÆSENTANTERNE FOR
MEDLEMSSTATERNES REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET,**

OM

LIGE MULIGHEDER FOR HANDICAPPEDE

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION OG SOCIALMINISTRENE, FORSAMLET I RÅDET
-

som henviser til traktaten om oprettelse af Det europæiske Fællesskab,

som henviser udtalelse fra Europa-Parlamentet,

som henviser til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Regionsudvalget,

1. som henviser til Europa-Kommissionens meddelelse med titlen "Lige muligheder for handicappede - En ny handicapstrategi for Det Europæiske Fællesskab",
2. som fastslår, at handicappede udgør en betydelig del af befolkningen i Fællesskabet, og at de som gruppe betraget står over for en lang række problemer, der hindrer dem i at opnå lige muligheder, uafhængighed og fuld økonomisk og social integration,
3. som fastslår, at respekten for menneskerettighederne er af fundamental betydning for medlemsstaterne og henviser til, at dette udtrykkelig nævnes i artikel F.2 i traktaten om oprettelse af Den europæiske Union,
4. som endvidere fastslår, at princippet om lige muligheder for alle, herunder handicappede, er centrale værdier, som er fælles for alle medlemsstaterne,
5. som henviser til Rådets henstilling af 24. juli 1986 om beskæftigelsen af handicappede i Fællesskabet¹, hvori det hedder, at medlemsstaterne

"træffer alle egnede foranstaltninger til at sikre lige muligheder for handicappede for så vidt angår beskæftigelse og erhvervsuddannelse, herunder grunduddannelse og den første beskæftigelse samt revalidering og genindpasning",

¹ EFT L 225/43, 12.8.1986.

6. som understreger, at fri bevægelighed for personer, gennemførelsen og udviklingen af det indre marked samt varetagelsen af forbrugernes rettigheder skal sikres til gavn for alle, herunder også de handicappede,
7. som tager i betragtning, at øget social samhørighed inden for Det europæiske Fællesskab indebærer, at man må fremme lige muligheder for og forhindre diskriminationen over for handicappede, og som understreger, at adgang til det almindelige uddannelsessystem for både almen uddannelse og erhvervsuddannelse er en forudsætning for en vellykket integration i det økonomiske og sociale liv,
8. som erindrer om, at det overordnede mål med De Forenede Nationers standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap, som blev vedtaget af generalforsamlingen den 27. december 1993², er at sikre, at alle handicappede har samme rettigheder og pligter som andre,
9. som erindrer om, at der i disse regler opfordres til handling på alle niveauer både i de enkelte stater og gennem internationalt samarbejde for at fremme principperne om lige muligheder for handicappede,
10. som erindrer om, at det i hvidbogen "Europæisk social- og arbejdsmarkedspolitik - En vej frem for Unionen", som blev vedtaget af Kommissionen den 27. juli 1994³, anføres, at Kommissionen har til hensigt at formulere et egnet instrument, hvori der gives tilslutning til principperne i FN's standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap,
11. som understreger, at selv om ansvaret på dette område hovedsagelig ligger hos medlemsstaterne, kan Det Europæiske Fællesskab yde et bidrag ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne på dette område og tilskynde til udvikling og udveksling af bedste praksis inden for Fællesskabet,
12. som understreger, at målsætningerne i denne resolution om lige muligheder for handicappede og afskaffelsen af negativ forskelsbehandling ikke har nogen indflydelse på de enkelte medlemsstaters ret til at udarbejde deres egne regler og bestemmelser til opnåelse af disse mål, hvorved der tages fuldt hensyn til subsidiaritetsprincippet,

VEDTAGER FØLGENDE RESOLUTION, I HENHOLD TIL HVILKEN MEDLEMSSTATERNE:

bekræfter principperne og værdierne i De Forenede Nationers standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap. Dette indebærer,

- at princippet om lige muligheder ved udarbejdelse af overordnede politikker på handicapområdet opretholdes, og

² De Forenede Nationers Generalforsamlings resolution 48/46 af 20. december, 1993.

³ KOM(94) 333 af 27. juli 1994.

- at enhver form for negativ forskelsbehandling på grund af handicap undgås eller afskaffes.

Inden for rammerne af denne resolution,

- omfatter udtrykket "handicappede" alle personer med en fysisk, sensorisk, mental eller intellektuel defekt, der hindres i at deltage i alle aspekter af samfundslivet på lige fod og lige vilkår med alle andre.
- betegner udtrykket "lige muligheder" den proces, hvorved de forskellige samfundssystemer og omgivelserne, såsom tjenester, aktiviteter, information og dokumentation stilles til rådighed for alle på lige fod og lige vilkår.

Princippet om lige rettigheder i praksis indebærer, at alle personers behov er lige vigtige, at respekten for menneskelig mangfoldighed skal være udgangspunktet for planlægningen af samfundet, og at alle til rådighed værende ressourcer skal anvendes på en sådan måde, at hvert enkelt individ har lige stor mulighed for at deltage.

Medlemsstaterne forpligter sig til at vedtage relevante nationale politikker, hvor det er nødvendigt eller hensigtsmæssigt i henhold til de retningslinier, der findes som bilag til denne resolution,

forpligter sig til at samarbejde indbyrdes og med Kommissionen om at udarbejde og indsamle basisdata med hensyn til handicappede,

forpligter sig til at sikre, at repræsentanter for de handicappede inddrages mere aktivt i gennemførelsen og opfølgningen af relevante fællesskabspolitikker og foranstaltninger til fordel for de handicappede.

Følgelig opfordrer medlemsstaterne Kommissionen til

- a) gennem egnede mekanismer og i samarbejde med medlemsstaterne og ikke-statslige organisationer for handicappede at fremme systematisk udveksling af nyttige oplysninger, statistikker og erfaringer, navnlig vedrørende innovative politikker og god praksis,
- b) at sikre, at principperne i denne resolution og i de vedlagte retningslinier medtages ved udarbejdelsen af Kommissionens interne politikker samt i alle de forslag, som den fremsætter til Fællesskabets lovgivning, programmer og initiativer,
- c) at forelægge regelmæssige rapporter for Europa-Parlamentet, Rådet, Det økonomiske og sociale Udvalg og Regionsudvalget på grundlag af de oplysninger, der indkommer fra medlemsstaterne, med en beskrivelse af fremskridt og hindringer for gennemførelsen af denne resolution,

og opfordrer endelig de øvrige fællesskabsinstitutioner og organer til at overveje, hvordan de bedre kan integrere de førnævnte principper i deres egne interne politikker og aktiviteter.

RETNINGSLINIER

Retningslinier for gennemførelse af principperne om lige muligheder for handicappede.

I det følgende beskrives en række områder, inden for hvilke medlemsstaterne aktivt bør overveje at handle i deres bestræbelser på at skabe lige muligheder på handicapområdet.

1. *Styrke de handicappedes stilling med hensyn til at deltage i samfundslivet*

a. *Respekt for selvstændighed og uafhængighed:* Dette kan gennemføres ved at anerkende de handicappede som selvstændige og ansvarlige individer, der træffer deres egne legitime valg i livet. Dette indebærer blandt andet støtte til begrebet selvstændigt liv samt tilvejebringelse af de nødvendige midler, således at det kan lade sig gøre. Opnåelsen af integration og deltagelse samt de anvendte metoder bør hele tiden være i samklang med og respektere de handicappedes værdighed, uafhængighed og privatliv.

b. *Tilpasning af systemerne for almen uddannelse og erhvervsuddannelse for at lette de handicappedes deltagelse:* Dette kan ske ved at forberede de handicappede til at udnytte deres egne evner fuldt ud for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre og komme ind på arbejdsmarkedet på et niveau, der afspejler deres evner. Dette kan blandt andet opnås ved at styrke tendensen med at anbringe handicappede børn i almindelige skoler, samtidig med at man respekterer princippet om valgfrihed og sikrer et nyttigt og integreret kontinuum mellem "almindelig" undervisning og "special"-undervisning. Der skal indføres mere aktive foranstaltninger på arbejdsmarkedet for at lette de handicappedes adgang til åben og støttet beskæftigelse. Eksperimenter med nye tendenser (telearbejde, selvstændig beskæftigelse, integration i lokale beskæftigelsesinitiativer og jobskabelsesprojekter inden for nye sektorer med arbejdskraftintensiv vækst osv.) kan åbne nye veje til beskæftigelse. Anvendelse af informations- og kommunikationssystemer har vist sig at gøre de handicappedes bidrag på arbejdsmarkedet mere effektivt og reelt. En nødvendig bestanddel af en sådan strategi er en fornyet gennemgang af uddannelsesordningerne for at sikre, at de fortsat er relevante.

c. *Tilpasning af sociale ydelser og andre støtteforanstaltninger for at lette de handicappedes deltagelse:* Dette kan gøres ved at udskifte begrebsrammen for sådanne ydelser for at sikre, at de ikke fører til øget isolation af den enkelte, men derimod spiller en rolle med henblik på aktivt at fremme de handicappedes deltagelse. Opgaven med at imødekomme de handicappedes løbende behov bør navnlig anses for at være en væsentlig støtte til deres fortsatte deltagelse. Der skal skabes en tættere sammenhæng mellem de overordnede sundheds-, revaliderings- og forebyggelsesstrategier, hvor det er hensigtsmæssigt, for at tilstræbe en situation med lige muligheder. Den positive tendens imod lokal revalidering bør fremmes og støttes aktivt.

d. *På vej mod en person-centreret indfaldsvinkel til udformningen og indførelsen af bistandstjenester:* Dette kan gøres ved at forbedre udformningen og leveringen af tjenester. Et nøgletræk ved sådanne ændringer skal være, at der fokuseres på perspektiverne for de handicappede ved den oprindelige udformning og efterfølgende revision af bistandstjenester og deres konkrete gennemførelse.

e. *Indførelse af lige muligheder:* Dette kan ske ved at prioritere leveringen af tjenester og bistand inden for de strukturer, der fremmer lige muligheder, og sikre, at de handicappede får mulighed for at

leve i samfundet og have en almindelig levevis med det nødvendige omfang af støtte, som skal være effektiv og omkostningseffektiv.

f. Uproblematisk levering af tjenester: Dette kan ske ved at træffe foranstaltninger til koordinering af såvel udformningen som leveringen af tjenester, ved at etablere en procedure for klarlægning af juridiske og praktiske ansvarsområder, ved at sikre, at man ved leveringen af tjenesterne tager hensyn til den handicappedes livscyklus, og at der ikke opstår huller, samt ved at udvikle sammenhængende og åbne informationsstrategier. Der bør lægges særlig vægt på etablering af koordineringsgrupper på tværs af ministerierne.

g. Sikring af princippet om deltagelse: Dette kan opnås ved at tilskynde til og lette udviklingen af direkte repræsentative NGO'er for handicappede, samt ved at disse høres på alle niveauer i forbindelse med udarbejdelse og evaluering af alle relevante politiske foranstaltninger og leveringen af tjenester. Dette bør også omfatte alle aspekter af politikker, som kan have betydning for gennemførelsen af principperne om lige muligheder for handicappede. En sådan deltagelse bør opfattes som en forudsætning for den egentlige udvikling af politikker. Der skal lægges særlig vægt på at støtte nationale net af sådanne NGO'er, blandt andet gennem anvendelse af informationsteknologi. Der bør også lægges særlig vægt på at inddrage sådanne NGO'er som fuldgældige partnere sammen med lokale myndigheder, erhvervslivet og brancheorganisationer samt fagforeninger ved udvikling af lokale strategier til fremme af lige muligheder og afskaffelse af diskrimination.

2. Fjernelse af hindringer for deltagelse:

Spørgsmålet om tilgængelighed skal ses i sammenhæng med princippet om lige muligheder og retten til at deltage: Dette kan ske ved gradvis at fjerne eksisterende bygningsmæssige, kommunikationsmæssige og transportmæssige hindringer og ved at udvikle detaljerede og gennemførlige retningslinier for tilgængelighed. Det kan også ske ved at sikre et miljø uden hindringer ved udformning og opførelse af nye faciliteter samt gennem udvikling af nye kommunikationsteknologier. Der er behov for i særlig grad af rette opmærksomheden mod behovet for at styrke de positive udviklingstendenser inden for informations- og kommunikationsteknologien.

3. Åbning af de forskellige kredse i samfundet

a. Ved at fremhæve de handicappedes status som ligeværdige borgere: Dette kan gøres ved at give de handicappede lige rettigheder til at deltage i alle dele af samfundslivet, herunder uddannelse, erhvervsliv, kultur, sport, turisme og politik. Dette kan blandt andet medføre, at der indføres foranstaltninger imod diskriminering. Alle sådanne foranstaltninger bør være baseret på princippet om "rimelige hensyn" vedrørende de handicappedes situation. Der skal lægges lige så stor vægt på de vigtige spørgsmål om en konstant og reel forbedring af livskvaliteten.

b. Ved at fremme beskæftigelsen blandt handicappede som en nøgle til integration: Dette kan gøres ved at gennemføre koordinerede strategier på forskellige niveauer: inden for almen uddannelse, erhvervsuddannelse, beskæftigelse, afskaffelse af diskrimination, socialforsorg, sociale tjenester, boliger, sundhedssektoren osv. Dette er igen områder, hvor det kan være nødvendigt at indføre en lovgivning, der forbyder diskrimination. En sådan lovgivning bør omfatte kravet om "rimelige hensyn" i forbindelse

med den handicappedes situation. Der bør også lægges særlig vægt på aktivt at udvikle og fremme tendenserne i retning af "støttet beskæftigelse".

4. Pleje af den offentlige mening, så befolkningen er modtagelig over for strategier om lige muligheder for handicappede

Bevidstgørelse og uddannelse: Dette kan gøres ved at udvikle strategier, der sigter mod at påvirke de grundlæggende samfundsholdninger over for handicappede gennem bevidstgørelse og information. I sådanne strategier bør det tilstræbes at fokusere den offentlige bevågenhed på personen foran og bagved handicapet. Strategierne bør sigte mod at gøre offentligheden opmærksom på de handicappedes positive evner samt deres berettigede menneskelige ønske om og ret til at deltage i samfundslivet og dele forpligtelserne ved en sådan deltagelse

**DEN EUROPÆISKE UNION
RÅDET**

Bruxelles, den 16. december 1996

12405/96

Interinstitutionel sag nr. 96/0216 (CNS)

LIMITE

SOC 423

**RESOLUTION
VEDTAGET AF RÅDET OG AF REPRÆSENTANTERNE
FOR MEDLEMSSTATERNES REGERINGER,
FORSAMLET I RÅDET,**

den

om lige muligheder for mennesker med handicap

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION OG REPRÆSENTANTERNE FOR
MEDLEMSSTATERNES REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET,

som tager følgende i betragtning:

Kommissionen har udsendt en meddelelse med titlen "Lige muligheder for mennesker med handicap - En ny handicapstrategi for Det Europæiske Fællesskab";

mennesker med handicap udgør en betydelig del af befolkningen i Fællesskabet, og som gruppe betragtet står de over for en lang række problemer, der hindrer dem i at opnå lige muligheder, uafhængighed og fuld økonomisk og social integration;

efterlevelse af menneskerettighederne er af fundamental betydning for medlemsstaterne, hvilket fremhæves i artikel F, stk. 2, i traktaten om Den Europæiske Union;

princippet om lige muligheder for alle, herunder mennesker med handicap, er centrale værdier, som er fælles for alle medlemsstaterne; derfor bør negativ forskelsbehandling af mennesker med handicap afskaffes og deres livskvalitet forbedres; adgang til det almindelige uddannelsessystem for almen uddannelse og i givet fald erhvervsuddannelse er en forudsætning for en vellykket integration i det økonomiske og sociale liv;

i fællesskabspagten om arbejdstagernes grundlæggende arbejdsmarkedsmæssige og sociale rettigheder, der blev vedtaget af 11 medlemsstats stats- og regeringschefer på Det Europæiske Råds møde den 9. december 1989 i Strasbourg, hedder der bl.a. i punkt 26:

"26. Enhver handicappet person skal - uanset årsagen til eller arten af handicappet - være berettiget til konkrete supplerende foranstaltninger med henblik på erhvervmæssig og social integration.

Disse hjælpeforanstaltninger skal - alt efter de pågældendes muligheder - navnlig omfatte erhvervsuddannelse, ergonomi, adgangsmuligheder, mobilitet, transportmidler og boligforhold.";

i Rådets henstilling af 24. juli 1986 om beskæftigelsen af handicappede i Fællesskabet⁴ anbefalede Rådet, at medlemsstaterne træffer alle egnede foranstaltninger til at sikre lige muligheder for handicappede for så vidt angår beskæftigelse og erhvervsuddannelse, herunder grunduddannelse og den første beskæftigelse samt revalidering og genindpasning;

i overensstemmelse med gældende fællesskabslovgivning skal der sikres fri bevægelighed for personer til gavn for alle borgere i Den Europæiske Union, herunder også mennesker med handicap og dem, der har ansvaret for mennesker med handicap;

det overordnede mål med De Forenede Nationers standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap, vedtaget af generalforsamlingen den 20. december 1993⁵, er at sikre, at alle mennesker med handicap har samme rettigheder og pligter som andre;

i disse regler opfordres der til handling på alle niveauer både i de enkelte stater og gennem internationalt samarbejde for at fremme principperne om lige muligheder for mennesker med handicap;

⁴ EFT nr. L 225 af 12.8.1986, s. 43.

⁵ De Forenede Nationers Generalforsamlings resolution 48/46 af 20. december 1993.

i hvidbogen "Europæisk social- og arbejdsmarkedspolitik - En vej frem for Unionen", vedtaget af Kommissionen den 27. juli 1994, oplyser Kommissionen, at den har til hensigt at formulere et egnet instrument, hvori der gives tilslutning til principperne i FN's standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap;

selv om ansvaret på dette område hovedsagelig ligger hos medlemsstaterne, kan Det Europæiske Fællesskab yde et bidrag ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og tilskynde til udveksling og udvikling af bedste praksis inden for Fællesskabet og i forbindelse med politikker og aktiviteter i Fællesskabets egne institutioner og organer;

målsætningerne i denne resolution om lige muligheder for mennesker med handicap og afskaffelse af negativ forskelsbehandling har ikke nogen indflydelse på de enkelte medlemsstaters ret til at udarbejde deres egne regler og bestemmelser til opnåelse af disse mål i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og i så høj grad som samfundsressourcerne tillader det,

I. BEKRÆFTER PÅ NY, AT DE STØTTER:

1. De principper og værdier, der ligger til grund for De Forenede Nationers standardregler vedrørende lige muligheder for personer med handicap,
2. de tanker, der ligger til grund for Europarådets resolution af 9. april 1992 om en sammenhængende politik til rehabilitering af mennesker med handicap;
3. princippet om lige muligheder ved udarbejdelse af overordnede politikker på handicapområdet, og
4. princippet om at undgå eller afskaffe enhver form for negativ forskelsbehandling, der alene skyldes handicap,

II. OPFORDERER MEDLEMSSTATERNE TIL:

1. at undersøge, om der i de relevante nationale politikker tages hensyn til navnlig retningslinjerne om:

- at sætte mennesker med handicap, herunder stærkt handicappede, i stand til at deltage i samfundslivet, idet der samtidig tages behørigt hensyn til deres familiers og plejepersonales behov og interesser

- at integrere hensynet til mennesker med handicap i alle relevante sektorer inden for udformningen af politikker

- at gøre det muligt for mennesker med handicap at deltage fuldt ud i samfundslivet

- at påvirke den offentlige mening til større forståelse for, hvad mennesker med handicap evner, og at arbejde for strategier, der bygger på lige muligheder,

2. at gøre en indsats for at inddrage repræsentanter for mennesker med handicap i gennemførelsen og opfølgningen af relevante politikker og foranstaltninger til fordel for mennesker med handicap,

III. OPFORDERER KOMMISSIONEN TIL:

1. i nødvendigt omfang og inden for traktatens bestemmelser at tage hensyn til principperne i denne resolution i forbindelse med alle relevante forslag, den fremsætter til fællesskabslovgivning, -programmer eller -initiativer,

2. i samarbejde med medlemsstaterne og ikke-statslige organisationer oprettet af og beregnet på mennesker med handicap at fremme udvekslingen af nyttige oplysninger og erfaringer, navnlig vedrørende innovative politikker og god praksis,

3. at forelægge regelmæssige rapporter for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget på grundlag af de oplysninger, der indkommer fra medlemsstaterne, med en beskrivelse af de fremskridt, der er sket, og de forhindringer, der er opstået, i forbindelse med gennemførelsen af denne resolution,

4. at tage hensyn til resultaterne af evalueringen af HELIOS II-programmet og undersøge,

om der bør forelægges opfølgingsforslag, og

IV. OPFORDERER DE ØVRIGE FÆLLESSKABSINSTITUTIONER OG -ORGANER TIL:

at bidrage til gennemførelsen af ovennævnte principper i deres egne politikker og aktiviteter.
